

Prof. dr Vladimir Čolović
naučni savetnik
Institut za uporedno pravo Beograd

NEKA KLJUČNA PITANJA REGULISANJA SEKUNDARNOG STEČAJNOG POSTUPKA

Apstrakt: *Pored glavnog stečajnog postupka, može se, protiv istog stečajnog dužnika, voditi sekundarni stečajni postupak, odnosno, više takvih postupaka. Cilj takvog rešenja je jedinstvo stečajne mase i zaštita poverilaca. Međutim, regulisanje sekundarnog stečajnog postupka u domaćem i uporednom zakonodavstvu, kao i u međunarodnim izvorima, stvara neke nedoumice koje se tiču odnosa tog postupka sa glavnim stečajnim postupkom, zatim, primene nekih opštih pravila kako Stečajnog prava, tako i Međunarodnog privatnog prava, kao i saradnje stečajnih upravnika iz oba stečajna postupka. U radu se analiziraju odredbe Uredbe EU br. 1346/2000 o stečajnim postupcima, zatim Model zakona o prekograničnoj insolventnosti koji je donesen u okviru UNCITRAL, kao i zakonodavstva domaće države. Osnovno pitanje koje se postavlja u radu jeste: da li je cilj sekundarnog stečajnog postupka izbegavanje problema koji se odnose na priznanje stranih stečajnih odluka, a ne jedinstvo stečajne mase i zaštita poverilaca? Kad bi se pozitivno odgovorilo na ovo pitanje, onda bi mnoga pravila koja se nalaze u navedenim aktima izgubila smisao.*

Ključne reči: *sekundarni stečajni postupak, glavni stečajni postupak, stečajna odluka, lex fori concursus, priznanje, imovina dužnika, stečajni upravnik.*

* * *

Već 20 godina govorimo o sekundarnom (posebnom, sporednom) stečajnom postupku, kao stečajnom postupku, koji se uz glavni stečajni postupak (kod međunarodnog stečaja) može voditi protiv jednog stečajnog dužnika. No, u zadnjoj deceniji, ovaj institut nas, naročito, interesuje, s obzirom da je našao svoje mesto u domaćem zakonodavstvu, kao i u zakonodavstvima zemalja regiona, odnosno, bivših republika SFRJ.

Postoje dva koncepta regulisanja međunarodnog stečaja u zakonodavstvima regiona, kada je u pitanju sekundarni stečajni postupak. Jedan koncept se, između ostalog, odnosi na domaće zakonodavstvo i zakonodavstvo Hrvatske, dok se drugi koncept odnosi na Srbiju i Crnu Goru, koje su prihvatile rešenja Model zakona o prekograničnoj insolventnosti koji je donesen u okviru UNCITRAL.

Pitanja koja ćemo postaviti u ovom radu, a na koja ćemo pokušati da odgovorimo analizirajući odredbe međunarodnih izvora i domaćeg zakonodavstva, su sledeća:

1. Opšte karakteristike sekundarnog stečajnog postupka

Cilj sekundarnog stečajnog postupka jeste ravnomerno namirenje poverilaca i onemogućavanje dužnika da izbegne svoje obaveze u stečajnom postupku. Vođenje sekundarnog stečajnog postupka ne treba poistovećivati sa istovremenim vođenjem dva ili više stečajna postupka protiv istog lica, kada se postavlja pitanje, koji će postupak imati prednost. Tada se radi o konkurentnoj nadležnosti. U anglosaksonskoj doktrini su nastale tri teorije, koje daju odgovor na pitanje, koji će stečajni postupak imati prednost, ako se vode dva ili više stečajnih postupaka protiv istog dužnika i ako svaki od tih stečajnih postupaka ima status glavnog stečajnog postupka. Neke od tih teorija imaju univerzalni karakter. Te tri teorije ili doktrine su:

a) doktrina ili forum domicila, koji prihvata teoriju jedinstva. Ova teorija se zalaže za jedinstvo stečaja i stečajnog postupka i ima univerzalni karakter. Pristalice ove teorije se, u potpunosti, zalažu za primenu prava po *lex fori concursus*, kao prava stečajnog postupka²;

b) doktrina prioriteta, koja se zalaže da prvenstvo ima onaj stečaj, koji je prvi i otvoren³; i

c) doktrina o nezavisnosti stečajnih postupaka, koja prihvata načelo da se svaki stečajni postupak zasebno vodi u svakoj od zemalja, gde je i otvoren.⁴

Kod sekundarnog stečajnog postupka imamo drugačiju situaciju. Ovde se ne radi o konkurentnoj nadležnosti, već o vođenju postupka, koji ima čvrstu vezu sa glavnim stečajnim postupkom i koji je u odnosu zavisnosti sa tim postupkom. I zakonodavstvo Republike Srpske (kao i Federacije BiH) predviđa ovu mogućnost.

2. Uredba EU br. 1346/2000 o stečajnim postupcima

Uredba EU br. 1346/2000 o stečajnim postupcima (dalje: Uredba)⁵ detaljno reguliše sekundarni stečajni postupak protiv dužnika. Po Uredbi, sekundarni stečajni postupak se otvara u skladu sa članom 3(2) Uredbe i on se priznaje u državi, u kojoj je otvoren glavni stečajni postupak. Sekundarni stečajni postupak se pokreće bez ispitivanja insolventnosti dužnika u drugoj državi ugovornici i obuhvata samo imovinu, koja se nalazi na teritoriji države pokretanja tog postupka.⁶ Naravno, i Uredba definiše da sekundarni stečajni postupak zavisi od glavnog. To se vidi, ne samo kroz dejstva, već i kroz namirenje potraživanja poverilaca. Što se tiče merodavnog prava, u sekundarnom stečajnom postupku se primenjuje

² Cheshire G. C. and North P.M., *Private International Law*, London, Butterworths, 1979, str. 561.

³ Cheshire G.C. and North P.M., nav. delo, str. 562

⁴ Cheshire G.C., *Private International Law*, London 1965, str. 443 i Cheshire G.C. and North P.M., nav. delo, str. 562.

⁵ Doneta 29.05.2000, Council regulation (EC) No 1346/2000 of 29 May 2000 on insolvency proceedings (Official Journal L 160, 30/06/2000 P. 0001 – 0018).

⁶ Član 27 Uredbe.

1) Odnos glavnog i sekundarnog stečajnog postupka. Da li je i na koji način sekundarni stečajni postupak povezan sa glavnim, imajući u vidu rešenja, pre svega, u domaćem zakonodavstvu?

2) Primena pravila *lex fori concursus* na sekundarni stečajni postupak. Da li se u sekundarnom stečajnom postupku odstupa od ovog pravila? Ovo je i najvažnije pitanje. No, pored pravila *lex fori concursus*, posvetićemo pažnju i drugim pravilima Međunarodnog privatnog prava koja se primenjuju kod međunarodnog stečaja.

3) Namirenje poverilaca u sekundarnom stečajnom postupku i transfer sredstava tog postupka u glavni stečajni postupak. Zbog čega se imovina dužnika iz sekundarnog stečajnog postupka prebacuje u zemlju glavnog stečajnog postupka, tek, nakon namirenja poverilaca iz sekundarnog postupka?

4) Zbog čega se sekundarni stečajni postupak može pokrenuti bez pokretanja glavnog ili nakon pokretanja glavnog postupka, tj. nezavisno od tog postupka? U pojedinim zakonodavstvima se za takve postupke koristi termin "partikularni"¹. To je i prikladniji naziv.

5) Zašto su ovlašćenja stečajnog upravnika iz glavnog stečajnog postupka, ipak, ograničena u sekundarnom postupku?

To su samo neka od pitanja koja se postavljaju kod analize ovog instituta. On je, još uvek, nov, iako traje jednu deceniju u domaćem zakonodavstvu, ali njegova pravna priroda se, još uvek, na pravi način ne može definisati.

Da li je cilj sekundarnog stečajnog postupka jedinstvo celokupnog stečajnog postupka ili izbegavanje problema kod priznanja strane odluke o pokretanju stečajnog postupka? Ako vidimo da se zavisnost sekundarnog stečajnog postupka od glavnog definiše u zakonodavstvima, kao i da stečajni upravnik iz glavnog postupka ima ovlašćenja u sekundarnom, onda bi morali da kažemo da je cilj jedinstvo stečajnog postupka. No, ako, sa druge strane, imamo mogućnost da se sekundarni stečajni postupak pokrene nezavisno od glavnog, onda moramo da govorimo i o problemu, koji je naveden.

U zakonodavstvima se koriste i drugi termini za sekundarne stečajne postupke, kao što su posebni ili sporedni. Smatramo da karakteristikama tog postupka najviše odgovara termin "sekundarni", s obzirom da reči kao što su "posebni" ili "sporedni" mogu da navedu i na neke druge zaključke kada je u pitanju odnos sa glavnim stečajnim postupkom. Ovde, naravno, ne možemo da govorimo o terminu "partikularni".

U svakom slučaju, sekundarni stečajni postupak, odnosno, mogućnost vođenja tog postupka ili više njih protiv istog dužnika, doprineo je zaštiti poverilaca. Mi ćemo predstaviti i analizirati odredbe zakonodavstva EU, pomenutog Model zakona koji je donesen u okviru UNCITRAL-a, kao i domaćeg zakonodavstva, a koje regulišu sekundarni stečajni postupak.

¹ Garašić J., UNCITRAL-ov Model zakona o prekograničnoj insolventnosti, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, 56, Posebni broj, Zagreb 2006, str. 661.

1. Opšte karakteristike sekundarnog stečajnog postupka

Cilj sekundarnog stečajnog postupka jeste ravnomerno namirenje poverilaca i onemogućavanje dužnika da izbegne svoje obaveze u stečajnom postupku. Vođenje sekundarnog stečajnog postupka ne treba poistovećivati sa istovremenim vođenjem dva ili više stečajna postupka protiv istog lica, kada se postavlja pitanje, koji će postupak imati prednost. Tada se radi o konkurentnoj nadležnosti. U anglosaksonskoj doktrini su nastale tri teorije, koje daju odgovor na pitanje, koji će stečajni postupak imati prednost, ako se vode dva ili više stečajnih postupaka protiv istog dužnika i ako svaki od tih stečajnih postupaka ima status glavnog stečajnog postupka. Neke od tih teorija imaju univerzalni karakter. Te tri teorije ili doktrine su:

a) doktrina ili forum domicila, koji prihvata teoriju jedinstva. Ova teorija se zalaže za jedinstvo stečaja i stečajnog postupka i ima univerzalni karakter. Pristalice ove teorije se, u potpunosti, zalažu za primenu prava po *lex fori concursus*, kao prava stečajnog postupka²;

b) doktrina prioriteta, koja se zalaže da prvenstvo ima onaj stečaj, koji je prvi i otvoren³; i

c) doktrina o nezavisnosti stečajnih postupaka, koja prihvata načelo da se svaki stečajni postupak zasebno vodi u svakoj od zemalja, gde je i otvoren.⁴

Kod sekundarnog stečajnog postupka imamo drugačiju situaciju. Ovde se ne radi o konkurentnoj nadležnosti, već o vođenju postupka, koji ima čvrstu vezu sa glavnim stečajnim postupkom i koji je u odnosu zavisnosti sa tim postupkom. I zakonodavstvo Republike Srpske (kao i Federacije BiH) predviđa ovu mogućnost.

2. Uredba EU br. 1346/2000 o stečajnim postupcima

Uredba EU br. 1346/2000 o stečajnim postupcima (dalje: Uredba)⁵ detaljno reguliše sekundarni stečajni postupak protiv dužnika. Po Uredbi, sekundarni stečajni postupak se otvara u skladu sa članom 3(2) Uredbe i on se priznaje u državi, u kojoj je otvoren glavni stečajni postupak. Sekundarni stečajni postupak se pokreće bez ispitivanja insolventnosti dužnika u drugoj državi ugovornici i obuhvata samo imovinu, koja se nalazi na teritoriji države pokretanja tog postupka.⁶ Naravno, i Uredba definiše da sekundarni stečajni postupak zavisi od glavnog. To se vidi, ne samo kroz dejstva, već i kroz namirenje potraživanja poverilaca. Što se tiče merodavnog prava, u sekundarnom stečajnom postupku se primenjuje

² Cheshire G. C. and North P.M., *Private International Law*, London, Butterworths, 1979, str. 561.

³ Cheshire G.C. and North P.M., *nav. delo*, str. 562

⁴ Cheshire G.C., *Private International Law*, London 1965, str. 443 i Cheshire G.C. and North P.M., *nav. delo*, str. 562.

⁵ Doneta 29.05.2000, Council regulation (EC) No 1346/2000 of 29 May 2000 on insolvency proceedings (Official Journal L 160 , 30/06/2000 P. 0001 – 0018).

⁶ Član 27 Uredbe.

merodavno pravo po *lex fori*.⁷ Znači, primenjuje se pravo države, u kojoj je sekundarni stečajni postupak otvoren. Predlog za pokretanje sekundarnog stečajnog postupka mogu podneti stečajni upravnik iz glavnog stečajnog postupka, kao i svako lice, koje je ovlašćeno da zahteva pokretanje stečajnog postupka. Krug tih lica se određuje po pravu države, u kojoj se zahteva pokretanje sekundarnog postupka.⁸ Uredba, u delu, koji reguliše sekundarni stečajni postupak, jasnije uređuje saradnju stečajnih upravnika, tako što određuje obavezno pružanje informacija, koje jedan drugom mogu da pruže stečajni upravnik iz glavnog i stečajni upravnik iz sekundarnog stečajnog postupka.⁹ Takođe, predviđeno je i da svaki poverilac može da prijavi svoje potraživanje i u glavnom i u sekundarnom stečajnom postupku.¹⁰ Sud, pred kojim je pokrenut sekundarni postupak, može prekinuti postupak, ukoliko je potrebno da se preduzmu neophodne mere za obezbeđenje interesa poverilaca, i to, na zahtev stečajnog upravnika iz glavnog stečajnog postupka. Sud će nastaviti vođenje sekundarnog stečajnog postupka na zahtev stečajnog upravnika iz glavnog stečajnog postupka ili ako utvrdi da mera obustave stečajnog postupka nije više opravdana, sa stanovišta obezbeđenja interesa poverilaca.¹¹ Stečajni upravnik iz glavnog stečajnog postupka, može predložiti i zaključenje sekundarnog stečajnog postupka, ukoliko to pravo države, u kojoj se vodi taj postupak, dozvoljava. Za zaključenje sekundarnog stečajnog postupka, potrebna je saglasnost stečajnog upravnika iz glavnog stečajnog postupka. Ako ta saglasnost nije data, do zaključenja sekundarnog stečajnog postupka će, ipak, doći, ako ono ne ugrožava interese poverilaca iz glavnog stečajnog postupka.¹²

Što se tiče transfera sredstava iz sekundarnog u glavni stečajni postupak, ako imovina iz sekundarnog stečajnog postupka bude dovoljna za namirenje svih potraživanja u ovom postupku, ostatak, odnosno preostala sredstva će biti prenesena stečajnom upravniku glavnog stečajnog postupka, tj. u stečajnu masu tog postupka.¹³ Osim toga, ako sud, koji je nadležan za pokretanje glavnog stečajnog postupka, utvrdi da je potrebno da se preduzmu mere obezbeđenja u pogledu imovine dužnika, on će imenovati privremenog stečajnog upravnika, koji će imati ovlašćenje da preduzima sve mere u cilju očuvanja celokupne imovine stečajnog dužnika, odnosno, svakog njenog dela, bez obzira gde se taj deo nalazi, da li u zemlji pokretanja glavnog ili u zemlji pokretanja sekundarnog stečajnog postupka, odnosno, u bilo kojoj drugoj državi ugovornici. Te mere će privremeni stečajni upravnik preduzimati u periodu od momenta podnošenja zahteva za pokretanje stečajnog postupka do momenta donošenja odluke o pokretanju stečajnog postupka.¹⁴

Sekundarni stečajni postupak je najdetaljnije uređen u Uredbi u odnosu na ostale izvore. Dodaćemo da su pravila Uredbe i najjednostavnija u ovoj oblasti. Praktično, po navedenim odredbama Uredbe, sekundarni stečajni postupak ima one karakteristike koje, uvek, navodimo, kada je u pitanju ova vrsta postupka.

⁷ Član 28 Uredbe.

⁸ Član 29 Uredbe.

⁹ Član 31(1) Uredbe.

¹⁰ Član 32(1) Uredbe.

¹¹ Član 33 Uredbe.

¹² Član 34 (1) Uredbe.

¹³ Član 35 Uredbe.

¹⁴ Član 38 Uredbe.

3. Model zakon o prekograničnoj insolventnosti

Model-zakon UNCITRAL (Komisija UN za međunarodno trgovačko pravo) o prekograničnoj insolventnosti (dalje: Model-zakon)¹⁵ na poseban način reguliše ovu oblast. Inače, odredbe Model-zakona su preuzete u oblasti regulisanja međunarodnog stečaja, od strane zakonodavstava u Republici Srbiji i u Republici Crnoj Gori.

Na prvom mestu, pomenućemo odredbu Model-zakona, koja određuje da se, nakon priznanja strane stečajne odluke, može pokrenuti stečajni postupak u domaćoj zemlji - zemlji priznanja, samo ako stečajni dužnik poseduje imovinu na teritoriji te države. Odluka, koja bude donesena u tom postupku, odnosiće se samo na navedenu imovinu.¹⁶ Model-zakon na drugačiji način određuje pokretanje sporednog¹⁷ (sekundarnog, posebnog, zavisnog) stečajnog postupka u odnosu na ostale izvore, koji regulišu međunarodni stečaj. Naime, jedini uslov za pokretanje takvog postupka, jeste da dužnik ima imovinu na teritoriji domaće zemlje.

Model-zakon reguliše i koordinaciju dva stečajna postupka, glavnog i sporednog. To se čini u dve situacije. Prvo, kada se, u vreme podnošenja zahteva za priznanje strane stečajne odluke, već vodi stečajni postupak u domaćoj zemlji. Tada se koordinacija oba postupka vrši u skladu sa odredbama, koje se odnose na pružanje pomoći posle priznanja strane stečajne odluke. Druga situacija je, kada je stečajni postupak u domaćoj zemlji pokrenut posle podnošenja zahteva za priznanje strane stečajne odluke. Naravno, i tada će se primenjivati odredbe, kojima se reguliše pružanje pomoći posle priznanja strane stečajne odluke, ali ograničeno. Naime, domaći sud će uskratiti ovakvu vrstu pomoći, ako ona nije u skladu sa zakonom domaće zemlje.¹⁸ Sa druge strane, ako se protiv istog stečajnog dužnika vodi više stranih stečajnih postupaka, tada će se, takođe, pružiti pomoć koja mora biti u skladu sa pravilima, koja regulišu glavni strani stečajni postupak.¹⁹

Smatramo da je autor Model-zakona mogao na mnogo jasniji način da reguliše konkurentne stečajne postupke, odnosno koordinaciju dva ili više postupaka, koji se, istovremeno, vode protiv istog stečajnog dužnika. To se, pre svega, odnosi na definisanje pojedinih postupaka – sporedni postupak i postupak, koji se vodi po mestu nalaženja imovine dužnika, kao i na namirenje poverilaca i transfer sredstava stečajne mase iz jednog postupka u drugi, o čemu Model-zakon sadrži samo jednu odredbu²⁰, čija sadržina se može odrediti i iz opšteg pojma stečaja i stečajnog postupka. Osnovni cilj stvaranja međunarodnih izvora u ovoj oblasti jeste unifikacija ove materije i efikasno sprovođenje stečajnih postupaka sa ele-

¹⁵ General assembly resolution 52/158 of December 15, 1997 – Model Law on Cross-Border Insolvency of the United Nations Commission on International Trade Law.

¹⁶ Član 28 Model-zakona

¹⁷ Termin „sporedni“ se koristi u zakonodavstvu Srbije, koji je preuzeo, kao što smo rekli, odredbe Model-zakona i to, uglavnom od reči do reči.

¹⁸ Član 29 Model-zakona.

¹⁹ Član 30 Model-zakona.

²⁰ Član 32 Model-zakona.

mentom inostranosti. Regulisanje konkurentnih postupaka (kako je stečajne postupke, koji se vode istovremeno, definisao Model-zakon), tj. međusobnog odnosa glavnog i sporednog stečajnog postupka, zahteva dodatna tumačenja, što ne odgovara napred navedenom u vezi unifikacije pravila u ovoj oblasti.

4. Zakonodavstvo Republike Srpske

Zakon o stečajnom postupku Republike Srpske (dalje: ZSP)²¹ reguliše sekundarni stečajni postupak kroz odredbe o nadležnosti po poslovnoj jedinici ili imovini dužnika, kao i kroz dejstva priznanja strane odluke o otvaranju stečajnog postupka.

Nadležnost po poslovnoj jedinici i imovini

ZSP reguliše otvaranje sekundarnih, odnosno, kako se navodi u Zakonu, posebnih stečajnih postupaka protiv stečajnog dužnika. Pre svega, predviđeno je da se sekundarni stečajni postupak može pokrenuti protiv dužnika, ako taj dužnik ima poslovnu jedinicu bez svojstva pravnog lica na teritoriji domaće države²². To je izuzetak od opšteg shvatanja o poslovnim jedinicama, odnosno filijalama. Po ranijim propisima, kada bi strano lice-dužnik imalo filijalu u nekoj zemlji i ako bi ta filijala imala svojstvo pravnog lica, onda bi se mogao pokrenuti postupak protiv filijale, kao dužnika. U našem sistemu, filijale, odnosno poslovne jedinice nemaju svojstvo pravnog lica. Ipak, u ZSP je predviđeno da se protiv takvih lica može pokrenuti stečajni postupak, ako se nalazi na teritoriji domaće države. Sa druge strane, od stranog sistema zavisi, da li će posledice, koje proizvodi stečaj, koji je pokrenut u domaćoj zemlji, obuhvatiti i filijalu našeg subjekta-dužnika, koja se nalazi u inostranstvu. Zavisi od toga, da li je filijala pravo lice ili ne, po sistemu odnosne strane zemlje, zatim od eventualnih međunarodnih ugovora sklopljenih sa tom zemljom, i sl. Može se desiti da filijala domaćeg pravnog lica ima status nacionalne pripadnosti zemlje u kojoj je osnovana²³.

U ZSP je, takođe, predviđeno da se sekundarni stečajni postupak protiv dužnika može otvoriti u domaćoj zemlji i na osnovu toga što se na njenoj teritoriji nalazi njegova imovina. No, ovde je zakonodavac postavio određene uslove. Sekundarni stečajni postupak će se pokrenuti, ako se, u državi, u kojoj dužnik ima središte poslovnog delovanja, ne može protiv njega pokrenuti stečajni postupak, iako postoje stečajni razlozi, zatim, ako po pravu države, u kojoj dužnik ima središte poslovnog delovanja, stečajni postupak, otvoren u toj državi, obuhvata samo imovinu dužnika, koja se nalazi u toj državi, zatim, kada se strana odluka o otvaranju stečajnog postupka ne može priznati po domaćem pravu, kao i kada se otvaranje sekundarnog stečajnog postupka u domaćoj zemlji, predlaže kod postupka za priznanje strane odluke o otvaranju stečajnog postupka²⁴. Ovaj postupak obuhvata samo onu

²¹ Zakon o stečajnom postupku Republike Srpske (Sl. glasnik R. Srpske br. 67/02, 77/02, 38/03, 96/03 i 68/07); Za-kon o stečajnom postupku Federacije BiH (Sl. novine FBiH br. 29/03).

²² Član 196., st. 1. ZSP.

²³ Čolović V., Međunarodni stečaj, Istočno Sarajevo 2005, str. 121.

²⁴ Član 196., st. 2. ZSP.

imovinu dužnika, koja se nalazi na domaćoj teritoriji. U tome se i ogleda njegova sekundarnost ili posebnost, u odnosu na glavni stečajni postupak. ZSP predviđa i rešenje konkurentne nadležnosti, ukoliko je više sudova mesno nadležno za vođenje sekundarnog stečajnog postupka po mestu poslovne jedinice dužnika, odnosno, po mestu nalaženja imovine.

Potraživanja će biti namirena direktno iz imovine dužnika, koja se nalazi u zemlji, gde je i otvoren sekundarni stečaj. Nakon namirenja tih potraživanja, ukoliko se pojavi višak imovine dužnika, dužnost je stečajnog upravnika sekundarnog stečaja, da izvrši transfer imovine u zemlju, gde je otvoren glavni stečaj. To znači, da će sa tom imovinom raspolagati stečajni upravnik glavnog stečajnog postupka. Namirenje potraživanja poverilaca će se vršiti po pravilulex fori. Ako poverioci iz glavnog stečaja nisu u potpunosti namirili svoja potraživanja u tom postupku, oni će imati položaj, kao i obični poverioci u sekundarnom stečaju, ako prijave svoja potraživanja u tom postupku. Znači, neće i ne mogu imati privilegovan položaj u odnosu na neprivilogovane poverioce sekundarnog stečaja. Poverioci smeju da zadrže ono što su primili na ime potraživanja u sekundarnom stečajnom postupku, ali samo iz imovine dužnika, koja se nalazi u zemlji, u kojoj je otvoren sekundarni stečajni postupak. Ukoliko potraživanja tih poverilaca nisu namirena u potpunosti, ono što su primili u sekundarnom postupku, uračunaće im se, u slučaju namirenja, u glavnom stečajnom postupku. No, zakonodavac je predvideo, u ZSP, da nema uračunavanja u stečajnu kvotu u glavnom stečajnom postupku, ako su se delimično namirili različni poverioci, odnosno, ako je do namirenja došlo putem prebijanja. U ZSP, u opštim odredbama o dejstvima stečajnog postupka sa elementom inostranosti, govori se, samo, o namirenju poverilaca iz sekundarnog stečajnog postupka²⁵.

Dejstva priznanja strane stečajne odluke i sekundarni stečajni postupak

ZSP reguliše dejstva strane stečajne odluke na domaćoj teritoriji. Strana stečajna odluka odnosi se na otvaranje stečajnog postupka u drugoj zemlji. Naime, ZSP određuje u kojim slučajevima strana stečajna odluka utiče ili ne utiče na pokretanje sekundarnog stečajnog postupka na teritoriji domaće zemlje. Mi ćemo, kasnije, analizirati samo one slučajeve kada dolazi do pokretanja sekundarnog stečajnog postupka. Inače, ZSP određuje četiri vrste dejstava strane stečajne odluke:

- 1) priznanje posle otvorenog stečajnog postupka u domaćoj zemlji;
- 2) priznanje strane odluke, koje ne utiče na pokretanje stečajnog postupka u domaćoj zemlji, znači, bez posledica otvaranja postupka;
- 3) priznanje strane odluke, koje ima za posledicu pokretanje stečajnog postupka u domaćoj zemlji; i
- 4) nepriznavanje strane odluke i pokretanje stečajnog postupka u domaćoj zemlji. Praktično, u ovom slučaju strana odluka ne vrši uticaj na stečajni postupak u domaćoj zemlji, koji se, ipak, otvara.

Kao što se vidi, do pokretanja sekundarnog stečajnog postupka dolazi u dva slučaja. Međutim, moramo nešto da kažemo o načinu definisanja ovih dejstava. Pre svega, u dru-

²⁵ Čolović V., nav. delo, str. 82-83.

gom slučaju, strana stečajna odluka se samo izvršava na domaćoj teritoriji. Njeno dejstvo je u izvršenju na imovini dužnika. Što se tiče četvrtog, navedenog, slučaja, ovde se ne radi o dejstvu, već o neispunjavanju uslova za priznanje strane stečajne odluke.

Priznanje strane odluke o otvaranju stečajnog postupka posle otvaranja stečajnog postupka u domaćoj zemlji

U ZSP se kaže da će se strana odluka o otvaranju stečajnog postupka priznati, ukoliko ispunjava pretpostavke za priznanje, kao i ako je, pre podnošenja predloga za priznanje strane odluke, otvoren stečajni postupak protiv dužnika, i to prema mestu poslovne jedinice ili po mestu nalaženja imovine dužnika²⁶. Strani stečajni upravnik ne može osporavati potraživanja, koja su utvrđena u ranije pokrenutom postupku na domaćoj teritoriji, a ukoliko je prošlo petnaest dana između podnošenja predloga za priznanje strane odluke i javnog oglasa u deobnom popisu u stečajnom postupku u domaćoj zemlji, deoba se neće sprovesti po odluci o deobi, koja je donesena u stranom stečajnom postupku²⁷. Strana stečajna odluka, koja se odnosi na istog dužnika, proizvodi posledice za tog dužnika i njegove poverioce na domaćoj teritoriji²⁸.

Priznanje strane odluke o otvaranju stečajnog postupka, koje ima za posledicu pokretanje stečajnog postupka u domaćoj zemlji

Dejstvo strane odluke postoji i kada se otvara stečajni postupak u domaćoj zemlji, kao posledica priznanja strane odluke. U ZSP se određuje, da u predlogu za priznanje strane odluke, strani stečajni upravnik ili poverilac, mogu da zahtevaju otvaranje stečajnog postupka u domaćoj zemlji²⁹. Tada bi se, na tako pokrenuti stečajni postupak, primenjivalo domaće pravo. ZSP, u daljim odredbama, koje se odnose na otvaranje stečajnog postupka, usled priznanja strane odluke, određuje, na predlog kojih poverilaca će se pokrenuti stečajni postupak³⁰, zatim, koja su ovlašćenja stranog stečajnog upravnika³¹, koja su pravila o deobi stečajne mase³², kako će se postupati, ukoliko je poverilac delimično namirio svoje potraživanje u sekundarnom stečajnom postupku u nekoj trećoj zemlji³³, kako će se postupati kod prijave potraživanja u stečajnom postupku u domaćoj zemlji³⁴, kao i kako će saradivati stečajni upravnici stečajnog postupka³⁵.

²⁶ Član 212., st. 1. ZSP.

²⁷ Član 212., st. 2. ZSP.

²⁸ Čolović V., nav. delo, str. 130.

²⁹ Član 219., st. 1. ZSP.

³⁰ Član 220., st. 1. ZSP.

³¹ Član 221. ZSP.

³² Član 222. ZSP.

³³ Član 223. ZSP.

³⁴ Član 224. ZSP.

³⁵ Član 225. ZSP.

Navešćemo nekoliko karakteristika ovako otvorenog stečajnog postupka u domaćoj zemlji. Prvo, sud može odbiti otvaranje stečajnog postupka u domaćoj zemlji, ako oceni da bi to otvaranje, s obzirom na iznose potraživanja, bilo neprimereno³⁶. Drugo, u ZSP se definišu ovlašćenja stranog stečajnog upravnika, što se odnosi na osporavanje prijavljenih potraživanja i pobijanje pravnih radnji dužnika. Strani stečajni upravnik može, pored stečajnog upravnika sekundarnog stečajnog postupka i poverilaca, osporavati, u tom postupku, prijavljena potraživanja. Isto tako, stranom stečajnom upravniku pripada i pravo pobijanja pravnih radnji dužnika. Što se tiče deobe stečajne mase, predviđeno je da će se ona vršiti po odluci o deobi, donetoj od strane domaćeg suda ili po odluci o deobi, koja je donesena u stranom stečajnom postupku. Stečajna masa, koja preostane nakon namirenja poverilaca, predaće se stranom stečajnom upravniku, a ukoliko stečajna masa nije dovoljna za namirenje utvrđenih potraživanja, koja su utvrđena u stečajnom postupku u domaćoj zemlji, onda poverioci mogu nenamireni deo svojih potraživanja namiriti samo u stranom stečajnom postupku, po pravilima stranog prava³⁷. Treće, ako poverilac delimično namiri svoje potraživanje u stečajnom postupku, koji je otvoren u nekoj trećoj zemlji, on će smeti da zadrži to što je primio i to će mu se uračunati, prilikom namirenja potraživanja u stečajnom postupku u domaćoj zemlji. To se odnosi i na razlučnog poverioca. Stečajni upravnik sekundarnog stečajnog postupka, koji je otvoren u domaćoj zemlji, ima obavezu, da potraživanja, koja su prijavljena u stečajnom postupku u domaćoj zemlji, prijavi u zemlji, gde je otvoren strani glavni stečajni postupak³⁸.

Osim toga, u ZSP se određuju poverioci i lica, na čiji predlog se otvara postupak, zatim detaljno se regulišu ovlašćenja stečajnih upravnika i jednog i drugog stečajnog postupka, a regulišu se i prava poverilaca, kod delimičnog namirenja u stečajnom postupku u trećoj zemlji, kao i obaveze stečajnog upravnika stečajnog postupka otvorenog u domaćoj zemlji, koje se odnose na prijavu potraživanja u stranom glavnom stečajnom postupku.

Status stranog stečajnog upravnika u ZSP

Na početku smo rekli da je od izuzetne važnosti definisanje statusa stranog stečajnog upravnika u stečajnom postupku na domaćoj teritoriji. Definisanje tog statusa predstavlja jedan od elemenata sekundarnog stečajnog postupka. Mi ćemo navesti na koji način ZSP definiše taj status. Na osnovu toga možemo definisati odnos glavnog i sekundarnog stečajnog postupka.

Strani stečajni upravnik mora biti izjednačen sa stečajnim upravnikom na domaćoj teritoriji. Strani stečajni upravnik postupa po pravilu *lex fori*, kao predstavnik stečajnog dužnika, po nalogima i obaveštenjima domaćeg organa, na čijoj teritoriji deluje. Međutim, postavlja se pitanje, da li se to kosi sa pravilom *lex fori concursus*, kao pravom stečajnog postupka. To pitanje se, naročito, postavlja kod postupanja stranog stečajnog upravnika sa nepokretnom imovinom dužnika, koja se nalazi na domaćoj teritoriji. Pravila univerzalnog

³⁶ Čolović V., nav. delo, str. 134.

³⁷ Ibidem.

³⁸ Čolović V., nav. delo, str. 134-135.

koncepta međunarodnog stečaja zahtevaju pristup po pravilu *lex fori concursus*, s tim što se može postaviti ograničenje, koje se odnosi na neke poslove, koje stečajni upravnik, ipak, mora vršiti, uz saglasnost nadležnih organa domaće zemlje.

Napred navedeno je veoma bitno, jer u ZSP je određeno da strani stečajni upravnik može osporavati prijavljena potraživanja u sekundarnom stečajnom postupku.³⁹ Kako proizlazi iz navedene odredbe, stečajni upravnik iz glavnog stečajnog postupka može vršiti radnje osporavanja potraživanja u sekundarnom stečajnom postupku. To znači da tri subjekta mogu osporavati potraživanja u sekundarnom stečajnom postupku: stečajni upravnik sekundarnog stečajnog postupka, stečajni upravnik glavnog stečajnog postupka i poverioci. Pored toga strani stečajni upravnik (iz glavnog stečajnog postupka) može pobijati pravne radnje dužnika u posebnom stečajnom postupku.⁴⁰ Znači, on može, po pravu, određenom po *lex fori*, preduzimati takve radnje. Određuje se da će stečajni upravnici međusobno saradivati.⁴¹ Znači, ZSP određuje obaveznu saradnju i međusobno pružanje pravno dopuštenih obaveštenja. Zakonodavac je, u ZSP, odredio da je stečajni upravnik iz glavnog stečajnog postupka, dužan da, na zahtev poverioca, potraživanje, prijavljeno u tom postupku, prijavi i u sekundarnom stečajnom postupku.⁴² Ova odredba predstavlja sigurnost za poverioce, s obzirom da se može desiti, da imovina dužnika u glavnom stečajnom postupku, ne bude dovoljna za namirenje, tako da bi se potraživanja morala namiriti iz imovine u sekundarnom stečajnom postupku.

5. Pravila Međunarodnog privatnog prava i sekundarni stečajni postupak

Kad govorimo o međunarodnom stečaju, govorimo o pravilima Međunarodnog privatnog prava. Na prvom mestu moramo spomenuti *lex fori concursus*, kao pravo stečajnog postupka, a koje smo pomenuli kao ključno pitanje kod određivanja karakteristika i pravne prirode sekundarnog stečajnog postupka. No to nije jedino pravilo ove vrste, koje se primenjuje kod međunarodnog stečaja. Govorimo i o pravilima *lex rei sitae* i *lex fori*.

Lex fori concursus treba da doprinese jedinstvu stečajnog postupka i stečajne mase, kao i primeni jednog prava⁴³. *Lex fori concursus* se zalaže za puno dejstvo strane stečajne odluke, bez obzira gde se ta odluka priznaje. Zalaže se da se strana stečajna odluka primenjuje bez ograničenja, da ima iste efekte, kao i u zemlji donošenja. To pravilo poštuje i jednak položaj svih učesnika u postupku, bez obzira na državljanstvo, odnosno, državnu pripadnost.⁴⁴ Međutim, nemoguće je ovo pravilo primenjivati u punom smislu, s obzirom da neke zemlje mogu imati restriktivni pristup materiji međunarodnog stečaja.

Sa druge strane, *lex rei sitae* i *lex fori* su bliži teritorijalnom principu, tj. ta pravila štite, na neki način, svoju imovinu, svoje dužnike, odnosno, imovinski sistem zemlje, koja

³⁹ Član 221., st. 1. ZSP.

⁴⁰ Član 221., st. 2. ZSP.

⁴¹ Eraković A., Stečajni zakon s komentarom i primjerima, Zagreb 1997., str. 184

⁴² Član 201., st. 2., čl. 224., st. 1. ZSP.

⁴³ Dalhuisen J.H., *International Insolvency and Bankruptcy*, vol. I, New York 1984., str. 3-170.

⁴⁴ *Ibidem*.

je ta pravila uzela kao osnov u priznanju i izvršenju ovakvih stranih odluka.⁴⁵ Pravilo *lex rei sitae* se primenjuje kada dolazi do izvršenja na nepokretnoj imovini dužnika, odnosno kada dolazi do oblikovanja stečajne mase. Zemlja u kojoj se nalazi određena nepokretnost oglašiće se nadležnom za tu imovinu. Kada imamo stranu stečajnu odluku, predlog za njeno priznanje i izvršenje, kao i nepokretnost u stranoj zemlji, na koju se ta odluka i odnosi, samo od pravnog sistema te zemlje zavisi, da li će se ta stečajna odluka priznati. Čak i ako dođe do izvršenja na toj nepokretnosti, a povodom te odluke, samo izvršenje će se sprovesti po pravilima zemlje gde se nalazi nepokretnost. Isti je slučaj sa pravilom *lex fori*. Pravilo *lex fori* određuje status strane stečajne odluke, samim tim što toj odluci predstoji priznanje i izvršenje, a ono se odvija po odredbama zakona zemlje, koja i priznaje tu odluku. Kao pravilo postupka, *lex fori*, obično je primenljivo, kao i pravilo *locus regit actum*⁴⁶, a često je u situaciji da ono odredi poziciju upravnika imovine, dokazivanja potraživanja, kao i ostalih zahteva u stečajnom postupku.⁴⁷ Što se tiče izvršenja, primenjuje se *lex rei sitae*.⁴⁸ Latentni sukob ovih pravila zahtevao je drugačiji pristup celoj stvari i kombinovanje ovih pravila u prilog samog jedinstva stečaja.⁴⁹

6. Mini stečaj u švajcarskom pravu

Osvrnućemo se i na jedan institut iz švajcarskog prava, koji, na neki način, možemo upoređivati sa sekundarnim stečajnim postupkom. Naime, Švajcarska uređuje međunarodni stečaj u svom Zakonu o međunarodnom privatnom pravu.⁵⁰ Taj Zakon predviđa posebna pravila za taj institut. Znači, ne primenjuju se opšta pravila Međunarodnog privatnog prava na tretman stranih stečajnih odluka, kao i na druge institute, koji su vezani za međunarodni stečaj, već se predviđaju posebna pravila, koja su, sa jedne strane, slična ili istovetna sa pravilima, kojima se regulišu druge oblasti građanskog prava. Institut mini stečaja onemogućava stečajnog dužnika da izigra poverioce, na taj način, što delovi njegove imovine ne bi bili uključeni u stečajnu masu. Upoređićemo mini stečaj u švajcarskom zakonodavstvu sa sekundarnim stečajnim postupkom.

Do donošenja sadašnjeg švajcarskog Zakona o međunarodnom privatnom pravu, na imovini stečajnog dužnika, koja se nalazila u Švajcarskoj, mogla su da se vrše pojedinačna izvršenja radi namirenja domaćih poverilaca, iako je otvoren stečajni postupak u inostranstvu. Ne samo to, strani stečajni upravnik nije mogao da traži uključenje te imovine, koja se nalazila na teritoriji Švajcarske, u stečajnu masu.⁵¹ I sada je dozvoljeno podnošenje po-

⁴⁵ Jauernig, *Zwangsvollstreckungs und Konkursrecht*, München 1990., str. 200.

⁴⁶ Čl. 24 (4) Italijansko-francuskog Ugovora iz 1930., čl. 16. Montevideo Konvencije, Dalhuisen, nav. delo, str. 3-141.

⁴⁷ Čl. 28., 30. i 32. EEZ Konvencije, Güneysu G., *The New European Bankruptcy Convention*, Yearbook of European Law no.11, Oxford 1992., str. 295.

⁴⁸ Čl. 6(3) Francusko-švajcarskog sporazuma iz 1869., čl. 24 (2) Italijansko-francuskog ugovora iz 1930., Čl. 32 (1970) i čl. 33 (1980) EEZ Konvencije.

⁴⁹ Jakšić A., *Obezbeđenje izvršenja obaveza u MPP*, doktorski rad, Beograd 1990., str. 314.

⁵⁰ Savezni Zakon o međunarodnom privatnom pravu Švajcarske od 18.12.1987. Switzerland's Federal Code on private International Law, Editions Payot, Lausanne 1989.

⁵¹ Jakšić A., nav. delo, str. 327.

jedinačnih tužbi, kao i izvršenja na imovini stečajnog dužnika,⁵² ali do trenutka izvršenja strane stečajne odluke, tj. do otvaranja mini stečajnog postupka i formiranja podstečajne mase.⁵³ Posledice navedenog se sastoje u tome, da strani stečajni upravnik ne može, do momenta otvaranja mini stečajnog postupka, zastupati stečajnu masu u Švajcarskoj, a, nakon toga, ovlašćenja mu se priznaju, u skladu sa pravilom *lex fori concursus*, odnosno, ako to pravilo dopušta navedeno.⁵⁴ Izvršenje, odnosno, egzekvatura strane stečajne odluke, uključuje njeno priznanje.⁵⁵ Ukoliko je stečajni poverilac bio namiren (delimično) u stečajnom postupku, visina tog namirenja uračunaće mu se u mini stečajnom postupku. Nakon okončanja mini stečajnog postupka, ostatak, koji je ostao u podstečajnoj masi prenosi se u stečajnu masu. Mini stečaj sprečava stečajnog dužnika da raspolaze sa svojom imovinom od trenutka otvaranja stečajnog postupka do trenutka egzekviture. To dovodi i do privilegovanog tretmana domaćih (lokalnih) poverilaca. Možemo reći, da mini stečajni postupak u švajcarskom pravu predstavlja modifikovani oblik sekundarnog stečajnog postupka. I u mini stečaju i u sekundarnom postupku formira se masa iz koje se prvo namiruju poverioci sa privilegovanom pravom namirenja, kao i domaći poverioci. Jedino se u mini stečaju, ta masa naziva podstečajna masa. U mini stečaju, strani stečajni upravnik može raspolagati imovinom dužnika, nakon priznanja strane stečajne odluke. Zatim, i mini stečaj i sekundarni stečajni postupak onemogućavaju stečajnog dužnika da izigra poverioce, nezakonitim raspolaganjem sa svojom imovinom, koja se nalazi u zemlji, koja nije zemlja njegovog sedišta ili prebivališta. I na kraju, reći ćemo da i mini stečajni postupak i sekundarni stečajni postupak ne možemo definisati kao opšti stečajni postupak ili glavni stečajni postupak. I jedan i drugi postupak zavise od onog stečajnog postupka, koji je pokrenut u zemlji sedišta ili prebivališta stečajnog dužnika.

7. Zaključak

Umesto zaključka, pokušaćemo da damo odgovore na pitanja koja smo postavili u uvodnom delu. Nikako ne želimo da se usudimo da, kroz te odgovore, damo konačan sud o pravnoj prirodi sekundarnog stečajnog postupka, ali ćemo pokušati da kroz analizu odredaba iz tri navedena akta (nećemo uzeti u obzir švajcarsko zakonodavstvo) stvorimo sliku o tom institutu, koji, po svojoj definiciji, odstupa od opšteg pravila o vođenju stečajnog postupka protiv dužnika.

Prvo pitanje se odnosi na povezanost glavnog i sekundarnog stečajnog postupka. Po opštim pravilima, sekundarni stečajni postupak je zavisan od glavnog. Učešće stečajnog upravnika iz glavnog stečajnog postupka u sekundarnom, kao i prijava potraživanja u oba stečajna postupka, govori o tome. Jedino se može stvoriti drugačija slika na osnovu odredbe ZSP o priznanju posle otvaranja stečajnog postupka u domaćoj zemlji. No, tada se radi o partikularnom stečajnom postupku. Taj termin koristimo kako bi razlikovali vreme

⁵² Čl. 50. Švajcarskog stečajnog zakona.

⁵³ Jakšić A., nav. delo, str. 327.

⁵⁴ Nussbaum, Konkursrecht, Die internationale Konkursrecht der Schweiz, Zürich 1980., str. 101.

⁵⁵ Jakšić A., nav. delo, str. 328

pokretanja sekundarnog stečajnog postupka u odnosu na pokretanje glavnog. No, ako se u tom slučaju, sekundarni stečajni postupak pokreće nezavisno od glavnog, mora se zaključiti da je i tada on povezan sa glavnim stečajem, pre svega, zbog transfera sredstava stečajne mase.

Drugo pitanje se tiče primene pravila *lex fori concursus*. Primena ovog pravila govori da je cilj međunarodnog stečaja jedinstvo stečajne mase, što mora biti cilj regulisanja sekundarnog stečajnog postupka. No, primena druga dva pravila, o kojima je bilo reči, govori o restriktivnom pristupu u ovoj oblasti. Mora se reći da je primena pravila *lex fori* i *lex rei sitae* neizbežna. O tome govori način pokretanja sekundarnog stečajnog postupka, prijava potraživanja, namirenje poverilaca, neophodnost saradnje stečajnog upravnika iz glavnog stečajnog postupka sa stečajnim upravnikom iz sekundarnog stečajnog postupka, itd.

Što se tiče namirenja poverilaca u sekundarnom stečajnom postupku i transfera sredstava iz tog postupka u glavni, moramo, opet, pomenuti navedena pravila Međunarodnog privatnog prava. Naime, namirenje poverilaca iz sekundarnog stečajnog postupka i jednakost tih poverilaca sa poveriocima iz glavnog stečajnog postupka, govori o primeni teritorijalnog principa. To se odnosi i na transfer sredstava stečajne mase iz sekundarnog u glavni stečajni postupak. Sa druge strane, prebacivanje cele stečajne mase iz sekundarnog stečajnog postupka u glavni i namirenje poverilaca koji se nalaze u zemlji imovine dužnika ili njegove poslovne jedinice, dovelo bi do gubitka smisla postojanja sekundarnog stečajnog postupka.

Partikularni stečajni postupci, kako se nazivaju sekundarni stečajni postupci koji se pokreću nezavisno od glavnog, govore o njihovoj nezavisnosti, koja je ograničena važnošću sedišta ili središta poslovnog delovanja stečajnog dužnika. Sa druge strane, može se postaviti pitanje koliko imovinu on poseduje na teritoriji zemlje, u kojoj je pokrenut glavni stečajni postupak, kao i koji obim delatnosti obavlja u toj zemlji. Partikularni stečajni postupci štite poverioce iako njihova definicija odstupa od nekih opštih pravila u ovoj oblasti. To se odnosi na pravilo *lex fori concursus*, kao i na univerzalni princip, koji, ovde, moramo vezivati za glavni stečajni postupak.

Na kraju, ograničenost ovlašćenja stečajnog upravnika iz glavnog stečaja u sekundarnom stečajnom postupku, govori, opet, o teritorijalnom principu. Dokazivanje njegovog svojstva u sekundarnom stečajnom postupku, saradnje sa stečajnim upravnikom iz tog postupka, kao i obim njegovih ovlašćenja kod transfera stečajne mase, govori o mestu sekundarnog stečajnog postupka.

Na osnovu ovih odgovora na pitanja, odnosno, nedoumice koje smo istakli na početku rada, možemo reći da je sekundarni stečajni postupak zavisn od glavnog, uz određena ograničenja. Kad to kažemo, mislimo na sledeće tri činjenice: - mogućnost pokretanja nezavisno od priznanja strane stečajne odluke o pokretanju glavnog stečaja; - namirenje poverilaca u sekundarnom stečajnom postupku; i - ograničen obim ovlašćenja stečajnog upravnika iz glavnog stečaja u sekundarnom stečajnom postupku.

Prof. Vladimir Čolović, Ph.D
Principal Research Fellow
Institute of Comparative Law, Belgrade

SOME KEY ISSUES OF THE REGULATION OF SECONDARY BANKRUPTCY PROCEEDING

Summary

In addition to the main bankruptcy proceeding, against the same debtor may initiate secondary insolvency proceedings, or, more such proceedings. The goal of this solution is the unity of the estate and the protection of creditors. However, the regulation of secondary insolvency proceedings in domestic and comparative law, as well as in international sources, creating some confusion regarding the relationship of this proceeding with the main bankruptcy proceedings. Also, this confusion exists in the application of some of the general rules of bankruptcy law, and private international law, as well as in the cooperation of the trustees of both bankruptcy proceedings. This paper analyzes the provisions of EU Regulation No. 1346/2000 on insolvency proceedings, then the Model Law on Cross-Border Insolvency, adopted in the framework of UNCITRAL, as well as the domestic legislation of the state. The main question posed in this paper is whether the goal of secondary insolvency proceedings to avoid problems related to the recognition of foreign bankruptcy decision, not the unity of the bankruptcy estate and creditor protection? If we give a positive answer to this question, then many of the rules in mentioned acts lost meaning.

Key words: secondary bankruptcy proceeding, main bankruptcy proceeding, bankruptcy decision, lex fori concursus, recognition, debtor's assets, trustee.